

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: 05.07.2021
Vår ref.: 201605117-398
Arkiv: 517

Deres dato:

Deres ref.:

Saksbehandler:
Jørgen Kocbach Bølling
Ole Henrik Olsen
Anne Johanne Kråkenes

Oversendelse av fem klager på vedtak om godkjenning av tiltaksplan for støy og skyggekast – Tysvær vindkraftverk av 09.07.2020

Vedtak om godkjenning av tiltaksplan for støy og skyggekast - Tysvær vindkraftverk av 09.07.2020 er påklaget av Motvind Sørvest, Sivert Falkeid, Carsten Tessheim, Steffen Tørresdal og Flengstad med flere.

Alle klagenes er gitt innen klagefristen og tilfredsstiller de øvrige vilkår for klagerett i forvaltningslovens kapittel VI. NVE har forberedt klagen i tråd med forvaltningsloven § 33.

Vi kan ikke se at klagen gir grunnlag for å endre vårt vedtak av 09.07.2020. Klagen oversendes derfor til Olje- og energidepartementet (OED) for endelig avgjørelse.

1 Bakgrunn for saken

Gjeldende konsesjon for Tysvær vindkraftverk, av 24.09.2015, har vilkår om skyggekast, men ikke vilkår om støy¹.

NVE godkjente miljø-, transport- og anleggsplan (MTA) og detaljplan for Tysvær vindkraftverk 21.03.2017,² og stilte vilkår om at plan for etterundersøkelser av støy og skyggekast skulle forelegges NVE innen andre driftsår. Vedtaket av 21.03.2017 om godkjenning av MTA- og detaljplan ble ikke påklaget.

NVE godkjente endringer i MTA-/detaljplan 18.12.2019³ med vilkår om fremleggelse av en plan for avbøtende tiltak for de byggene som eksponeres for støy over grenseverdien. Vedtaket av 18.12.2019 ble påklaget. OED stadfestet NVEs vedtak 16.04.2020,⁴ og satte vilkår om fremleggelse av informasjon om hvilke tiltak som skal gjennomføres for å avbøte skyggekastomfanget.

¹ 201306466-7.

² 201605117-7.

³ 201605117-87.

⁴ 201605117-196.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

NVE mottok 16.04.2020 *Orientering om støy – Tysvær vindkraftverk*.⁵ Her redegjør konsesjonær for støyresultater og avbøtende tiltak, samt regime for redusert drift (støyreduksjon). Det går frem at for de 12 byggene som kan utsettes for støy over grenseverdien, er det inngått avtaler om støtte til avbøtende tiltak. Dokumentet *Tysvær Vindpark – Plan for avbøtende tiltak ifm. Skyggekast*⁶ mottok NVE 18.06.2020. Dokumentet informerer om skyggekast, beregninger, omfang for nærliggende bebyggelse, og hvordan anlegget skal driftes for å overholde grenseverdiene.

NVE godkjente de fremlagte planene for støy og skyggekast i vedtak av 09.07.2020.⁷ For informasjon om saksbehandlingsprosessen og utfyllende informasjon om NVEs vurderinger, viser vi til vedtaket av 09.07.2020.

NVE ble høsten 2020 oppmerksom på at eiere av bygg som kan bli berørt av skyggekast over anbefalte grenseverdier ikke ble underrettet om NVEs vedtak av 09.07.2020. Ved NVEs brev av 02.11.2020⁸ ble berørte underrettet om vedtaket. NVE opplyste også om at mottakerne av brevet kunne klage på vedtaket innen tre uker etter at brevet ble sendt ut.

2 Presentasjon av klagen og kommentarer fra konsesjonæren

2.1 Innledning

NVE har mottatt fem klager på vedtaket om godkjenning av tiltaksplan for støy og tiltaksplan for skyggekast.

2.2 Presentasjon av innkomne klager og sentrale klagegrunner

I tabellen under presenteres klagen NVE har mottatt. Høyre kolonne i tabellen gir en kortfattet oversikt over hva slags endring klageren(e) ber om, og hva NVE anser for å være de mest sentrale klagegrunnene.

Tabell 1 Presentasjon av innkomne klager og sentrale klagegrunner.

Klager(e)	Dato(er)	Sentrale klagegrunner og endring som ønskes
Motvind Sørvest	12.08.2020	Mener at NVE har brutt flere lovverk tilknyttet manglende varslings ved høring av støy og skyggekast.
	16.08.2020	
	20.09.2020	
	19.10.2020	Videre anfører Motvind Sørvest at NVE ikke kan vedta endringer i konsesjon som er gitt virkning som statlig plan, og at statlig plan innebærer krav til immisjonsmåling av støy og skyggekast.
	03.11.2020	
	06.11.2020	
	10.01.2021	Anfører at NVE forskjellsbehandler vindkraftverk, og mener det er lite sammenheng mellom avstander, beregningsforutsetninger og beregnede støyvirkninger. Videre anføres det at NVEs vedtak ikke i tilstrekkelig grad tar hensyn til helsevirkninger av lavfrekvent støy, samlede virkninger av støy og skyggekast og at stille områder i Tysvær ikke er hensyntatt.
	29.03.2021	
		Advokatfirmaet Vierdal har pva Motvind fremlagt en juridisk betraktning vedrørende muligheten for kompensasjon som avbøtende tiltak. Motvind anfører at «kompensasjonsordninger» ikke kan omfatte økonomisk kompensasjon.

⁵ 201605117-197.

⁶ 201605117-267.

⁷ 201605117-279.

⁸ 201605117-416.

Sivert Martin Falkeid	03.08.2020	Klagen angår eiendom Falkeid gård (Gnr/Bnr 51/24, bygning Q). Det hevdes at man ikke tidligere er nabovarslet om byggingen eller hvilke konsekvenser driften vil kunne få for eiendommen. Frykter skyggekast og støy vil gjøre det umulig å bo på eiendommen, og at det kan oppstå helseproblemer knyttet til støy.
Carsten Skogland Tjessheim	15.11.2020	Klagen angår eiendom Hervikneset 63 (Gnr/Bnr 41/52). Det blir anført at de først nå, ved varslingen 02.11.20, er blitt kjent med at deres eiendom kan bli berørt av skyggekast over grenseverdiene. Viser til at støy er en konkret opplevelse, og krever at det etableres objektive kontrollmekanismer som kan måle konsekvenser, også på aktuelle eiendommer. Anfører videre at konsesjonær må ha tilstrekkelig sikkerhetsmargin for å sikre at grenseverdier for støy og skyggekast etterleves for alle naboer. Anfører at alle grenseverdier må etterleves hele tiden, og konsesjonær bør pålegges vilkår som er strenge nok til at både kontrollmyndigheten og naboene kan være trygge på en konsekvent etterlevelse, med nødvendig sikkerhetsmargin. Begjærer at vedtaket endres slik at deres eiendom sikres varig og konsekvent etterlevelse av alle grenseverdier allerede på planstadiet.
Felles klage, signert Hildegunn Flengstad på vegne av: Gerda Heskja, Odd Kåre Øygarden og Kristin Nordbø, Stian Andre Dommersnes, Stein Roger Dommersnes, Jakob Stranden, Heidi Hervik, Reidun Romseland, Sissel og Evert Wahlberg, Ellen og Torvald Romseland, Steffen Tørresdal, Lillian Soma og Terje R. Øvregård, Geir Arne Lervik, Rune Hervik, Berit og Geir Tjøsvoll, Geir Rune og Eli Romseland, Tore Dommersnes, Einar Heskja, Anna Fjellsbø,	21.11.2020	Klager på NVEs vedtak av 09.07.2020 og alle foranliggende vedtak om skyggekast. Anfører at de fleste naboene ikke har fått informasjon om høringer, vedtak eller mulighetene for klager, og at det derfor foreligger feil i tidligere vedtak om skyggekast og støy. Viser til krav satt i statlig reguleringsplan fra 2009/14, og særlig til punkt 6.4 Oppfølgende undersøkelser, og mener at dette er et selvstendig krav, som ikke er erstattet eller på annen måte behandlet av NVE. NVE har ikke kompetanse til å gi avvik fra et krav som er satt av OED i statlig plan, og NVE må sørge for at kravene oppfylles. Viser til krav i anleggskonsesjonen fra 2006, og at NVE i vedtaket ved henvisning til kravet har fjernet ordet «reell» og at kravet med det gis en annen mening. Anfører også at NVE ikke har kompetanse til å vedta endringer i konsesjon som godkjent av OED, og inkludert i en statlig plan. Anfører at vedtaket er fattet på feil faktum, både ift støy og skyggekast, og at vedtaket derfor er ugyldig. Viser bl.a. til at det er 59 bygg som har skyggekast over grenseverdien ved worst-case, og at det av disse er 47 bygg hvor det ikke er inngått avtale (og ikke 29 som fremført av konsesjonær). Hevder det er minst 6 boliger som ikke er tatt med i oversikten (Gnr41/Bnr 193-198), og at det verken er gjort skyggekast- eller støyberegninger for disse. Videre vises det til at kontorer, næringslokaler og marina ikke er med i oversikten. Det er feil i avstandene fra nærmeste turbin til naboene. Videre anføres det at NVE i sin vurdering og grunnlag for vedtaket bare benytter brevet fra Tysvær Vindpark datert 18.06.2020, og at det hefter en rekke feil og uklarheter ved dette dokumentet. Viser videre til at viktig informasjon blir lagt frem av konsesjonær hele 4 måneder etter at vedtaket er fattet. Mener det er gjort saksbehandlingsfeil, og at dette medfører at vedtaket er ugyldig. Viser i den forbindelse til at minst en nabo som er inkludert i listene

Jens Fladerer, Bjarne Jensen, Trond Neverdal, Ove Hettervik, Jorunn og Kjetil Vierdal, John og Margaret Knutsen, Ove K. Nordgård, Alf L. Dommersnes, Frode Aasen, Karin D. Aasen, Tor Magne Veste og Normann Austvik. (referert som Flengstad m.fl.)		ikke har mottatt brevet av 02.11.2020). Samt at NVE ikke har referert til dokumentet fra oktober 2019, og at dette derfor ikke kan være brukt som grunnlag for vedtaket. Viser til forvaltningsloven §§ 17 og 33, om «så godt opplyst som mulig» og at dette ikke er tilfellet for vedtaket. Anfører at NVE ikke har vurdert de totale helsekonsekvensvirkningene for naboene, og at nabovirkninger heller ikke er vurdert konkret for Tysvær vindkraftverk. Viser til at det er manglende kunnskap om konsekvensene for vindkraftverk, og at det er svært mangelfullt kunnskapsgrunnlag når NVE og OED fattet sine vedtak. Avslutningsvis vises det til Motvinds klagepunkter, og at disse er del av denne klagen. Planlagte skyggekastvirkninger aksepteres ikke og turbinene kreves derfor stanse når det er fare for skyggekast. Det anføres at NVEs vedtak av 09.07.2020 må oppheves, og at anleggsarbeidene må stanses inntil saken er endelig avklart. Dersom man i fremtiden påføres redusert livskvalitet, helseplager og andre konsekvenser, må NVE og utbygger dekke disse kostnadene.
Advokatfirma Tveter og Kløvfjell pva Steffen Tørresdal	01.12.2020	Skriver at vedtaket påklages, og skriver at de vil komme tilbake til utfyllende støtteskriv. Klagen gjør ikke rede for hvilken endring som ønskes, og NVE har ikke mottatt det varslede støtteskrivet. Steffen Tørresdal har forøvrig sluttet seg til klagen referert til som Flengstad m.fl.

I vedlegg 1 presenteres en liste over de innsendte klagen, samt konsesjonærs kommentarer, med tilhørende dokumentnummer som kan brukes ved søk i eInnsyn. For øvrig viser vi til de fullstendige klagen, som er tilgjengelige gjennom SeDOK/eInnsyn.

2.3 Hovedpunkter i klagen

Anførselene som er fremført, kan sorteres under følgende hovedanførsler:

<i>Lovanvendelse</i>	Flere klager anfører at NVE mangler hjemmel for vedtaket, herunder at NVE ikke kan omgjøre vedtak fattet av OED. Flere klager har påpekt at tiltakene ikke er omfattet av den statlige planen.
<i>Saksbehandling</i>	Det anføres av flere klager at det er heftet saksbehandlingsfeil ved NVEs vedtak. Saksbehandlingsfeilene som anføres er knyttet til manglende høring og varsling.
<i>Faktiske opplysninger</i>	Enkelte klager anfører at vedtaket er fattet på feil faktum, og i den forbindelse vises det blant annet til antall bygg som blir berørt og avstander mellom bygg og turbiner.
<i>NVEs skjønnsutøvelse</i>	Alle klagerne er uenige i NVEs skjønnsutøvelse i vedtaket. Temaer som anføres av mange er blant annet muligheten til bruk av kompensasjon som avbøtende tiltak, og at samlede helsevirkninger av støy og skyggekast ikke er vurdert.

2.4 Konsesjonærs kommentarer til klagen

Klagene er sendt Tysvær Vindpark AS for kommentering i e-poster av 21.08.2020⁹ og 30.11.2020¹⁰. NVE ba om tilleggsinformasjon i e-post av 07.04.2021¹¹.

NVE viser til tilbakemelding fra Tysvær Vindpark AS av 24.08.2020,¹² 30.10.2020¹³, 06.11.2020¹⁴ og 15.04.2021.¹⁵ Tysvær Vindpark AS skriver blant annet at en del av klagen går på presentasjon av resultatene fra analyser av støy og skyggekast. Konsesjonær har derfor innhentet kommentarer fra konsulenten, Meventus, som utførte disse analysene. Det er også utarbeidet tabell som viser gjeldende beregninger av støy og skyggekast for samtlige bygg, med koordinater for at byggene lettere skal kunne identifiseres.

Opplysninger fra Tysvær Vindpark som er relevante for NVEs vurdering av klagen er nærmere omtalt under NVEs vurdering i kapittel 3. Forøvrig viser vi til kommentarene fra tiltakshaver, som i sin helhet er tilgjengelige gjennom SeDOK/eInnsyn.

3 NVEs vurdering av klagen

3.1 Innledning

NVE kan oppheve eller endre vedtaket dersom NVE finner klagen begrunnet, alternativt oversende klagen til OED for endelig avgjørelse, jf. forvaltningsloven § 33.

Etter forvaltningsloven § 33 annet ledd skal NVE avvise klagen dersom vilkårene for å behandle klagen ikke er oppfylt. Klagen er gitt innen klagefristen og tilfredsstiller de øvrige vilkår for klagerett i forvaltningslovens kapittel VI. NVE har med bakgrunn i dette forberedt klagen i tråd med forvaltningsloven § 33.

Nedenfor vil NVE i hovedsak kommentere nye forhold som er anført i klagen og som ikke tidligere er vurdert, og/eller forhold som bør utdypes nærmere. For øvrig viser vi til vedtaket av 09.07.2020.

3.2 Lovanvendelse

3.2.1 Klage på konsesjon som følge av manglende konsekvensutredninger

Motvind Sørvest skriver at NVE i sine vurderinger og vedtak har sett på virkningene av støy og skyggekast som to separate «hendelser», og anfører at dette er feil, ettersom ulempene blir større for de som utsettes for både støy og skyggekast. Videre skriver Motvind Sørvest at selv om den enkelte grunneier skulle akseptere at de blir påført helseskader, vil dette også kunne medføre en konsekvens og kostnader for det offentlige helse- og pensjonsvesenet. Motvind Sørvest kan ikke se at energiloven hjemler slikt vedtak. Motvind Sørvest mener videre at det iht M-128 ikke kan etableres nye hus, fritidsbebyggelse, skoler, overnattingssteder etc. i områder med vindturbinstøy.

Flere av klagerne anfører at NVE ikke har vurdert de totale helsevirkningene for naboene, og at nabovirkningene ikke er vurdert konkret for Tysvær vindkraftverk. Klagerne viser blant annet til at det i henhold konsekvensutredningsforskriften (KU-forskriften) skal sees på de totale konsekvensene av et

⁹ 201605117-368.

¹⁰ 201605117-488, -489.

¹¹ 201605117-501.

¹² 201605117-372.

¹³ 201605117-418.

¹⁴ 201605117-427.

¹⁵ 201605117-503.

tiltak, samt til rapporter utgitt av NVE som «Temarapport for nabovirkninger» og «Lokalevirkninger av vindkraft».

NVE minner om at det er godkjenningen av *tiltaksplan for støy og skyggekast* som er tema for denne klageoversendelsen. Konesesjonen til etablering av Tysvær vindkraftverk er endelig avgjort. NVEs myndighet ved godkjenning av tiltaksplan for støy og skyggekast, er begrenset til om planen tilfredsstiller de kravene som NVE og OED har satt for tiltaksplanen.

En ny, selvstendig vurdering av vindkraftverkets samlede virkninger, herunder utredning av konsekvenser for folkehelse, faller utenfor det NVE kan ta stilling til ved godkjenning av tiltaksplan for støy og skyggekast. Vindkraftverkets virkninger er vurdert i konsesjonsbehandlingen, ved etterfølgende klagebehandling, ved godkjenning av MTA-detaljplan i 2017, ved behandlingen av endringene av MTA-/detaljplan i 2019, og sist ved OEDs vedtak av 16.04.2020.¹⁶ Departementet vurderte i sistnevnte vedtak at kunnskapsgrunnlaget var tilstrekkelig til å behandle endringene.

NVE legger til grunn at de vurderinger som er gjort, og de vilkår som er satt blant annet om støy og skyggekast, ivaretar kravene etter folkehelseloven. NVE har ved en rekke anledninger konstatert at omgivelsene vil bli påvirket av vindkraftverk på flere måter, og at opplevelsene av disse virkningene vil variere. Noen vil kunne oppleve virkningene som en belastning, til tross for at fastsatte grenseverdier ikke er brutt. For eksempel har Klima- og miljødepartementet satt grenseverdier for støy for alle støykilder, som vindkraft, veitrafikk og flyplasser, med en forutsetning om at en antatt prosent av befolkningen vil bli påvirket også ved lavere støynivåer.

NVE vil påpeke at forslag til utredningsprogram, konsesjonssøknad og etterfølgende planer er sendt på høring til kommunen, som er lokal folkehelsemyndighet. NVE er ikke kjent med at nasjonale folkehelsemyndigheter har hatt innvendinger mot de utredningene som gjøres for vindkraftverk. NVE er informert om at Tysvær kommune, med hjemmel i folkehelseloven, 04.03.2021 påla Tysvær Vindpark AS å utarbeide en helhetlig helsekonsekvensutredning. Pålegget er påklaget av Tysvær Vindpark og oversendt Statsforvalteren for endelig klagebehandling. Utover dette kjenner ikke NVE status i den saken.

Motvind Sørvest viser også til at Tysvær kommunestyre har bedt OED foreta en vurdering av konsesjonens gyldighet. NVE viser her til OEDs konsesjonsrettslige gjennomgang av energilovgivningen og forvaltningsloven av 16.10.2020 for Tysvær vindkraftverk.¹⁷

3.2.2 *Anførsler om statlig plan*

Det er i flere klager vist til den statlige reguleringsplanen fra 2009/14, og kravet om oppfølgende undersøkelser i punkt 6.4. Flengstad m.fl. anfører at dette er selvstendige krav, som ikke er erstattet eller på annen måte behandlet av NVE. Videre anføres det i flere klager at NVE ikke har kompetanse til å gi avvik på et krav som er satt av OED i statlig plan, og at NVE må sørge for at kravene oppfylles.

Når OED har vedtatt at konsesjonen gis virkning som statlig plan, vil konsesjonen bli bindende for fremtidig *arealbruk* i området. Ny plan eller statlige planbestemmelser går ved motstrid i utgangspunktet foran eldre plan eller planbestemmelse for samme areal. I saker der det er flere statlige planer, vil nyere statlig plan ved motstrid gå foran eldre statlig plan.

¹⁶ 201605117-196.

¹⁷ 201306466-194.

Den første statlige reguleringsplanen ble vedtatt av OED i vedtak av 12.6.2009,¹⁸ senere revidert av Tysvær kommune i 2014¹⁹. I planbestemmelsene av samme dato, ble det i pkt. 6.3 og 6.4 bestemt at:

«6.3 Støy

Dersom beregnet støynivå ved boliger overstiger L_{den} 45 dB (gjennomsnitt over året) for boliger i vindskygge og L_{den} 50 dB (gjennomsnitt over året) for boliger som ikke ligger i vindskygge, skal det vurderes avbøtende tiltak.

(...)

6.4 Oppfølgende undersøkelser

Det må gjennomføres oppfølgende undersøkelser for å klargjøre de faktiske verknadene av tiltaket etter at vindparken er i drift, og innen 3 år, i forhold til:

- a) *Dokumentasjon av faktisk støy i forhold til de nærmaste boligene i Hersdal, Askeland, Rossadalen og skyggeasting/refleksblink for boligene i Hersdal og Askeland. (...)*»

Reguleringsbestemmelser er en del av reguleringsplanen, og er like bindende som planen ellers.

Den andre statlige planen ble vedtatt gjennom OEDs vedtak av 16.4.2020²⁰:

«Konsesjonen til bygging og drift av Tysvær vindkraftverk gitt ved departementets vedtak av 24.6.2008 med etterfølgende endringer, gis virkning som statlig plan, jf. plan- og bygningsloven § 6-4 tredje ledd.»

OED har i brev av 5.5.2020²¹ avklart at vedtaket om at konsesjonen gis virkning som statlig plan omfatter «hele konsesjonen til Tysvær vindkraftverk».

Gjeldende konsesjon for Tysvær vindkraftverk har ikke et vilkår om støy. Før 2019 var det kun planbestemmelsene av 2009 som sa noe om støy. Da NVE godkjente søknad om endring av MTA-/detaljplan for Tysvær vindkraftverk 18.12.2019, satte NVE følgende vilkår om støy:

«NVE legger til grunn at worst case støyberegninger skal legges til grunn for drift av anlegget. Konsesjonær skal fremlegge en plan for avbøtende tiltak for de 11 byggene som eksponeres for støy over L_{den} 45 dBA i medhold av worst case beregningen. Dette skal godkjennes av NVE før arbeider med internveier/turbinfundament etc. kan påbegynnes. Avbøtende tiltak kan være fysiske tiltak på berørt bebyggelse, kompensasjonsordninger, støyreducerende tiltak på turbiner mm. Tiltakshaver kan også fremlegge et regime for redusert drift, slik at alle bygg det ikke er inngått andre avbøtende tiltak for, ikke får støy over retningslinjens grenseverdi på L_{den} 45 dBA, beregnet i et worst case scenario. Planen skal gi en forståelse for hvordan bruken av redusert drift fungerer som avbøtende tiltak og redegjøre for økonomiske virkninger av redusert drift.
(...)

Konsesjonær skal innen utløpet av andre driftsår fremlegge en plan for måling av støy, i tråd med M-128. Dette komplementerer tidligere fastsatte vilkår om fremlegging av en plan for etterundersøkelser for støy og skyggekast. [vår understreking]»

Som nevnt i nest siste setning, skal planen for måling av støy være i tråd med M-128, Miljødirektoratets veileder til T-1442 (retningslinjene for støy fastsatt av Klima- og miljødepartementet). I M-128 pkt.

¹⁸ 200706048-13.

¹⁹ P201306466-15.

²⁰ 201605117-196.

²¹ 201605117-212.

9.8.5 *Måling av støy fra vindkraftverk*, er det listet opp to ulike måter å måle støy fra vindkraftverk på; emisjonsmåling og immisjonsmåling. Veilederen sier videre at:

«Emisjonsmåling med beregning av støyvirkninger ved støyfølsom bebyggelse kan brukes i en vurdering av om et vindkraftverk overholder de konsesjonsvilkår som er satt for støy. Langtids immisjonsmålinger er krevende, dyrt å gjennomføre og det knyttes stor usikkerhet til resultat blant annet grunnet bakgrunnsstøy. Denne typen måling anbefales derfor ikke til å kontrollere om konsesjonsvilkårene er oppfylt. Immisjonsmålinger kan imidlertid brukes til å dokumentere «øyeblikksverdier», dvs gjennomsnittsverdier over en relativt sett kort tidsperiode.»

Støyvilkåret av 18.12.2019 er, etter NVEs vurdering, ikke utformet slik at det er i motstrid til planbestemmelsene av 2009. Tvert imot står det i vedtaket av 18.12.2019 at støyvilkåret «komplementerer tidligere fastsatte vilkår» om etterundersøkelser. Støyvilkåret av 18.12.2019 er ikke utformet på en måte som er mer fordelaktig for konsesjonæren.

NVE mener anførselen fra Flengstad m.fl. ikke kan føre frem, ettersom det i denne saken uansett ikke er gitt pålegg om støy som avviker fra det som er fastsatt i statlig plan eller planbestemmelser.

NVE forstår M-128 slik at det er emisjonsmåling som er den anbefalte metoden å etterprøve om konsesjonsvilkår oppfylles. Dette samsvarer med den metoden NVE godkjente i vedtak om godkjenning av tiltaksplan for støy og skyggecast av 09.07.2020. Immisjonsmålinger er krevende å få sikre data fra, grunnet lang tids måledata og påvirkning av bakgrunnsstøy. Kort tids immisjonsmåling kan etter vår vurdering være supplerende for å vurdere spesielle tema, eksempelvis dersom det kommer klager over sesongvariasjoner etc., og der det kan være fare for såkalt unaturlig amplitudemodulasjon eller økt støy som følge av ising eller slitasje. Krav om supplerende immisjonsmåling kan vurderes av både konsesjonsmyndigheten og støymyndigheten ved eventuelle klager på støy fra tiltaket i ettertid.

Videre nevner ikke pkt. 6.4 i planbestemmelsene av 2009 uttrykkelig at det må utføres immisjonsmålinger ved boligene i Hersdal, Askeland og Rossadal. Formålet med planbestemmelsen må være at det er den faktiske støyen som skal dokumenteres. Ettersom M-128 vurderer emisjonsmålinger som den beste måten å måle dette på, mener NVE det er emisjonsmålinger som både planbestemmelsen og vilkåret av 18.12.2019 gir anvisning på.

3.2.3 *Vilkår i anleggskonsesjonen - skyggecast*

Flere klager viser til vilkår i gjeldende anleggskonsesjon:

«Konsesjonær plikter å fremlegge en plan for NVE med forslag til gjennomføring og kostnader knyttet til måling av reelt skyggecast gjennom et år etter at vindkraftverket er satt i drift. NVE vil ved fremlegging av planen ta stilling til om konsesjonæren skal gjennomføre slike målinger.»

Motvind Sørvest og Flengstad m.fl. har i sine klager vist til at NVE referer til vilkårets første punktum i vedtaket, men at vi har fjernet ordet «reell»/«reelt». Det blir i klagene anført at vilkåret i anleggskonsesjonen får en annen mening ved å fjerne ordet «reelt» fra omtalen. Måling av reelt skyggecast gjennom et år må derfor gjennomføres i henhold til anleggskonsesjonen, og kan ikke erstattes av et teoretisk beregnet skyggecast.

NVE forstår det slik at klagerne mener NVE har gitt konsesjonsvilkår 14 et annet innhold fordi vi på s. 7 i vedtaket av 09.07.2020 har skrevet følgende:

«I anleggskonsesjonen fra 2006 var det også vilkår om å fremlegge plan for måling av skyggecast gjennom et år etter at vindkraftverket var satt i drift.»

Vi forstår klagerne slik at det er utelatelsen av ordet «reell»/«reelt» i denne setningen de mener har ført til en endring av meningsinnholdet.

NVE presiserer at det ikke er gjort endringer i ordlyden i nevnte vilkår. NVE vurderte, i vedtaket av 09.07.2020, at ved oversendelsen av tiltaksplanen for skyggekast oppfylles både OEDs vilkår satt ved klagebehandling av MTA-/detaljplan og vilkår i gjeldende konsesjon. NVE viser i den sammenheng til at det skal installeres et overvåkingssystem for skyggekast (se omtale under 3.4.4) som sikrer at ingen bygg (hvor minnelig avtale ikke foreligger) får et omfang av skyggekast som overskrider gjeldende grenseverdier.

Det er konsesjonærens ansvar, blant annet i medhold av energilovforskriften § 3-7, å dokumentere at anlegget driftes i tråd med tillatelsen. Videre er det konsesjonærens ansvar at vilkår, f.eks. om skyggekast, ivaretas. NVE valgte allikevel å sette følgende vilkår for godkjenningen:

Konsesjonær skal innen utløpet av andre driftsår dokumentere at grenseverdiene for skyggekast blir overholdt, jf. OEDs klageavgjørelse 16.04.2020. Videre skal det redegjøres for økonomiske virkninger av skyggereduserende drift for vindkraftverket.

NVE mener vilkåret for godkjenning ivaretar kravet om at det er reelt skyggekast som skal måles. Dokumentasjon på at grenseverdiene for skyggekast i form av målinger etter idriftsettelse av anlegget må nødvendigvis ta utgangspunkt i faktiske verdier.

NVE mener vilkåret i anleggskonsesjonen om skyggekast ikke har fått en annen mening ved at NVE på s. 7 i vedtak av 9.7.2020 utelot ordet «reell»/«reelt» i omtalen av skyggekast i den løpende teksten. Det er fremdeles et krav at konsesjonær skal dokumentere faktisk/reelt skyggekast gjennom et år etter at vindkraftverket er satt i drift.

3.3 Saksbehandling

3.3.1 Generelt om saksbehandlingen

Motvind Sørvest viser til KU-forskriften § 29, og anfører det ikke er tatt tilbørlig hensyn til innkomne høringsuttalelse, og at NVE heller ikke sier noe om hvilken vekt høringsuttalelsene er tillagt. På dette grunnlag mener Motvind Sørvest at redusert drift må innføres for samtlige turbiner for å overholde støygrensen på Lden 45 dBA. Motvind Sørvest har videre fremført at klagebehandlingen har tatt mye lenger tid enn det som er god forvaltningspraksis, og at Motvind Sørvest akter å bringe saken inn for Sivilombudsmannen.

NVE presiserer at vi under saksforberedelsen har vurdert alle innspillene som har kommet. Av plasshensyn har vi i vedtaket kun referert til enkelte utdrag fra innspillene. Dette er bare et redaksjonelt grep, og har ikke hatt betydning for selve saksbehandlingen eller vedtaket.

NVE har sørget for at saken er tilstrekkelig opplyst, jf. utredningsplikten etter fvl. § 17. Saken har videre blitt behandlet uten unødige opphold sett opp mot sakstrykk og -kapasitet. NVE mener saksbehandlingstiden ikke har vært et brudd på god forvaltningsskikk.

3.3.2 NVEs høring og varsling av saken

Det er i samtlige klager anført at naboer som kan bli eksponert for støy og skyggekast over grenseverdiene ikke tidligere har blitt varslet. Falkeid skriver at han ikke har fått noe informasjon om støy eller andre forhold. Tjessheim skriver, slik NVE forstår det, at NVEs brev av 02.11.2020 er første gang de tilskrives direkte. En rekke klager anført også at involvering og varsling har vært mangelfull og sen i forbindelse med behandlingen av tiltaksplanen for støy og skyggekast.

NVE viser til at høring og varsling var tema i klagebehandlingen av vedtakene av 19.12.2019, jf. NVEs klageoversendelse av 09.03.2020²². OED vurderte, i vedtak av 16.04.2020²³, at det ikke forelå saksbehandlingsfeil knyttet til høringen eller myndighetenes behandling av mottatte uttalelser.

NVE forela tiltaksplanen for støy til berørte eiere av bygg med støyfølsom bruk som kan få støy over grenseverdien. Høringen ble sendt i kopi til Tysvær kommune, Statsforvaltaren i Rogaland og Rogaland fylkeskommune. NVE mottok én uttalelse fra Motvind Sørvest og flere kommentarer fra en privatperson, som eier bygning som ligger under grenseverdien for støy. Ved oversendelsen av tiltaksplanen for skyggekast, informerte konsesjonær om at det var inngått minnelige avtaler med 12 grunneiere i området. Videre at det er 29 bygg hvor det ikke er inngått avtale, der skyggekast teoretisk sett kan forekomme over grenseverdien.

NVE vurderte saken som tilstrekkelig opplyst til at vedtak kunne fattes, jf. forvaltningsloven § 17. Tysvær kommune, andre myndigheter, eiere av bygg som kan bli berørt over grenseverdien på støy, samt de som hadde kommet med innspill ble underrettet direkte om NVEs vedtak av 09.07.2020.

NVE ble, som omtalt over, høsten 2020 oppmerksom på at eiere av bygg som kan bli berørt av skyggekast over anbefalte grenseverdier ikke fikk tilsendt kopi av NVEs vedtak av 09.07.2020. Ved NVEs brev av 02.11.2020²⁴ ble berørte underrettet om vedtaket, og det ble opplyst om klagefristen på tre uker fra tidspunktet for underretning. NVE mener eventuell saksbehandlingsfeil i form av manglende underretning på vedtakstidspunktet har blitt reparert ved denne underretningen.

Motvind Sørvest og Flengstad m.fl. anfører at minst en eier av berørt bygg ikke har fått underretting om vedtak. Det går ikke frem av klagene hvilken bygning/eiendom dette gjelder. Med utgangspunkt i oversikt mottatt fra konsesjonær henter NVE ut informasjon fra folkeregisteret. NVEs rutiner sier at dokumenter fortrinnsvis skal oversendes som DPI – Digital post til innbyggere. Det at enkelte innbyggere ikke har opprettet digital postkasse eller reservert seg mot denne løsningen, gjør at dokumenter oversendes via e-post eller ordinær post, hvilket er mer sårbart for om dokumentene mottas. Ut fra de opplysningene NVE har, er det sendt underretning til relevante mottakere, men om dokumentene er lest er ikke mulig for NVE å kontrollere. NVE hadde imidlertid direkte kontakt med enkelte eiere i ettertid av utsendelsen 02.11.2020, for ettersendelse av brevet og veiledning om hvordan man kunne få tilgang til sakens dokumenter. NVEs helhetsinntrykk er at det lokalt, blant annet takke være Motvind Sørvest og Flengstad m.fl. sitt engasjement, har vært kjennskap til tiltaksplanen for støy og skyggekast.

3.4 Faktiske opplysninger

3.4.1 Generelt om faktiske opplysninger

Det er i flere klager anført at NVEs godkjenning av tiltaksplanen for støy og skyggekast er basert på mangelfull informasjon. En del av klagepunktene som fremføres går på presentasjonen av resultatene fra analysene av støy og skyggekast. Det er blant annet anført at de faktiske opplysningene som ligger til grunn for vedtakene er feil, at det mangler dokumenter og at rapporter og resultater er lite tilgjengelig for «folk flest».

NVE er enig i at det er et forbedringspotensial i formidlingen av resultatene fra støy- og skyggekastanalysene. NVE mener det er viktig at folk kjenner seg igjen, og finner egen eiendom. Bevissthet og konsekvent bruk av notasjon/ID på bygninger og registrering av koordinater er, etter

²² 201605117-185.

²³ 201605117-196.

²⁴ 201605117-416.

NVEs vurdering, enkle tiltak som kan bidra til å begrense forvirringen. Tabellen *Vedlegg_1.0: Tabell – Støy- og skyggekastberegninger for Tysvær Vindkraftverk (20210414)*,²⁵ presenterer beregnet omfang av støy og skyggekast for samtlige støy- og skyggekastssensitive bygg innenfor 2 km fra nærmeste vindturbin, vedlagt Tysvær Vindpark kommentarer til klagen, er et godt tiltak i så måte.

3.4.2 Avstander, variasjon i antall bygg og ny bebyggelse

Det er i klagen fra Motvind Sørvest og fra Flengstad m.fl. anført at det er en rekke feil og mangler i tiltaksplanen for skyggekast, av 18.06.2020. Det hevdes blant annet at det er feil i avstander, feil/ulike notasjon (ID) på bygg og at flere boliger ikke er med.

Motvind Sørvest har påpekt at det er lite sammenhengen mellom avstander, beregningsforutsetninger og beregnede støyvirkninger, og mener konsesjonærs svar ikke gir et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag for NVEs vedtak.

Tysvær Vindpark v/Meventus skriver at det ved nærmere ettersyn, som påpekt, er feil i verdiene. Feilen skyldes ifølge Meventus en feil i sortering av byggene ved utarbeiding av tabellen. Videre skriver Meventus at feilen ikke har innvirkning på beregningene av støy- og skyggekast, og at det er rettet opp i den oversendt tabellen: *Vedlegg_1.0: Tabell – Støy- og skyggekastberegninger for Tysvær Vindkraftverk (20210414)*,²⁶.

Tysvær Vindpark viser til at Meventus, ved støy- og skyggekast beregninger, tar utgangspunkt i N50-datasettet til Statens Kartverk ved kartlegging av nabobygg rundt vindkraftverk. Basert på kategorien byggtipe er kun bygg definert som støy- og/eller skyggekastssensitive inkludert i beregningene. Hvilke byggtiper som defineres som støy-/skyggekastssensitive er, ifølge Meventus, satt ut ifra gjeldende retningslinje for støy og skyggekast. Videre vises det til at ved ny gjennomgang av ekskluderte bygg kan ikke Meventus se at ytterligere bygg skulle vært inkludert i analysene. Det presiseres likevel at det kan være feil i datasettet, eller bruksendring av bygg, som gjør at flere bygg skulle vært inkludert. Det må i så fall avgjøres i hvert enkelt tilfelle.

Videre vises det til at i utgangspunktet ble det utført en skyggekastberegning for samtlige skyggekastssensitive bygg innenfor 1500 meter basert på N50-datasettet til Statens kartverk. Da det på et senere tidspunkt ble utført støyberegning for vindkraftverket ble nabobyggene sortert etter beregnet støynivå. For oppdaterte skyggekastberegninger ble det valgt å benytte samme navngivning av nabobygg for å være konsekvent i angivelsen. Etter dette ble det gjort en mer detaljert vurdering av byggposisjonene, og det ble da gjort noen småjusteringer på enkelte bygg slik at posisjonen samsvarte bedre med faktisk posisjon. Samtidig ble det også identifisert en del bygg som ikke var inkludert i N50-datasettet. Skyggekastberegningene fra juni 2020, ref. tiltaksplanen for skyggekast av 18.06.2020 var basert på beregninger for 101 nabobygg. I tabellen, i tiltaksplanen, var det imidlertid kun inkludert beregninger for de 59 mest berørte byggene (hvor skyggekastberegningene viste at skyggekast over grenseverdiene kan forekomme (uten tiltak)).

Meventus skriver videre at de 6 byggene som er nevnt i klagen ikke var inkludert i dette datasettet da beregningene ble utført. Det var heller ikke bygg AX2 (Gnr/Bnr 41/192). Grunnen til at disse ikke fremgikk av datasettet er at de er bygget i nyere tid og datasettet er ikke oppdatert i henhold til dette. I tabellen vedlagt Tysvær Vindparks kommentarer til klagen er beregnet skyggekast for samtlige 101 nabobygg inkludert, samt beregnede støy- og skyggekastverdier for de 7 ekstra byggene som ikke tidligere var inkludert.

²⁵ 201605117-503.

²⁶ 201605117-503.

Etter NVEs vurdering burde ikke posisjoner og notasjoner/navngivning ha blitt endret gjennom prosessen. NVE kan imidlertid ikke se at dette er saksbehandlingsfeil som medfører at vedtaket er ugyldig. Det går fram av den oppdaterte tabellen *Vedlegg 1.0: Tabell – Støy- og skyggekastberegninger for Tysvær Vindkraftverk (20210414)*²⁷ at beregnet støynivå for samtlige bygg, med unntak av de tolv byggene hvor det er inngått minnelig avtale, er under grenseverdien på Lden 45 dB ved støyreduisert drift. NVE minner i den forbindelse om at støyreduisert drift ble godkjent ved NVEs vedtak av 18.12.2019 og er stadfestet av OED 16.04.2020, og dermed ikke gjenstand for vurdering ved denne klageoversendelsen.

Når det gjelder avstander mellom vindkraftverket og nærliggende bebyggelse med støyfølsom bruk, kan NVE slutte seg til vurderingen av at avstander ned mot 530 m mellom turbiner og berørt bebyggelse med støyfølsom bruk er nærmere. Dette er under NVEs anbefalte avstand for fremtidens vindkraftverk, som ut ifra høyde på turbinene er 600 meter. Vi kan imidlertid ikke se at det er fremlagt noe i klagen som endrer tidligere vurderinger av dette.

Når det gjelder skyggekast, går det fram av den oppdaterte tabellen at det er 30 bygg der det ikke er inngått avtale, der skyggekast teoretisk sett kan forekomme i perioder over 30 min per dag. Tysvær Vindpark skriver at overvåkingssystemet som skal benyttes, se avsnitt under, vil sikre at ingen bygg (hvor minnelig avtale ikke foreligger) får et omfang av skyggekast som overskrider gjeldende grenseverdier. NVE legger dette til grunn.

3.4.3 Støyberegninger

Motvind Sørvest skriver at Tysvær vindkraftverk er lokalisert i terreng der det kan være utfordrende å beregne støy fra vindkraftverket. Med henvisning til M-128 mener de at det ikke er redegjort for virkninger av vindskygge / lav maskering, sesongvariasjoner – eksempelvis kvalitativ beskrivelse av endring i markabsorpsjon vinter/sommer, myk snø/skare etc, amplitudemodulering, ekkovirkninger i form av lydreflekser fra terreng, ising på rotorbladene spesielle meteorologiske forhold, bl.a. inversjon.

Motvind Sørvest anfører videre at NVEs vedtak ikke tilfredsstiller Websters definisjon på «worst case». Videre skriver de at det ikke er tatt med økt støy som følge av slitasje etc. Motvind Sørvest hevder at usikkerheten i støyberegningene er satt til 0 og at alle modeller og beregninger av fysiske data har feil og usikkerheter. For beregninger for støyutbredelse er denne anslått til +/- 3 dBA. Siden både M-128 og NVE sier at alle beregninger og vurderinger skal baseres på «worstcase» mener på Motvind Sørvest på dette grunnlag at den beregnede grenseverdien for Tysvær vindkraftverk settes til Lden= 42 dBA, og legger til grunn ovennevnte argumenter de mener ikke er tatt med i beregningene eller vurderingene. Hvis beregningene og analysene hadde vært utført korrekt mener det det er trolig at ca. 60 eiendommer vil få støy grenseverdien for støy, og at dette vil påvirke 150-200 innbyggere.

NVE minner om at det er tiltaksplanen for støy (og skyggekast) som er til behandling. Konsesjonen og MTA-/detaljplanen for Tysvær vindkraftverk er endelig godkjent. Fremlagte støyberegninger er blant annet vurdert ved NVEs godkjenning av MTA-/detaljplanen, og ved endringen av denne i desember 2019. Vår erfaring fra eksisterende vindkraftverk er at realiteten i støyvirkninger varierer grunnet stedlige forhold som markabsorpsjon og vindretninger og -hastighet. Både ut ifra den usikkerheten som følger med alle beregninger av støy og ut ifra vår erfaring om at bygg på denne avstanden i noen tilfeller vurderes som greit, og i andre ikke, har vi vedtaket satt vilkår om oppfølgende måling i tråd med M-128s veiledning. Dette vil sikre at de berørte byggene det ikke er inngått avtaler med får støy over retningslinjens grenseverdi på Lden 45 dBA.

²⁷ 201605117-503.

3.4.4 Tiltaksplanen for skyggecast av 18.06.2020

Flengstad m.fl. anfører at tiltaksplanen for skyggecast er mangelfull, og viser i den forbindelse blant annet til at fagrapport med skyggecastkart mangler, manglende beskrivelse av overvåkingssystem og uklarhet om hvordan beregningene for skyggecast er gjennomført. Tjessheim har i sin klage anført at det må gjennomføres tiltak som sikrer at eiendommen ikke eksponeres for skyggecast utover fastsatte verdier.

Tysvær Vindpark ved Meventus skriver at fagrapport for skyggecast ble utarbeidet i april 2019. Beregningsmetodikken som ligger til grunn for tiltaksplanen er den samme som beskrevet i skyggecastrapporten fra april 2019. Det er senere gjort endringer i foreslått plan for nedstenging av turbiner, samt at turbinnotasjoner er endret. Oppdaterte skyggecastkart, sammen med beregnet omfang av skyggecast i tabellform, presenteres i dokumentet «Tilleggsinformasjon – tiltaksplan for skyggecast», datert 06.11.2020, som ble utarbeidet i forbindelse med NVEs underretting av 02.11.2020.

Videre skriver Tysvær Vindpark at planen for nedstenging av turbiner kun er satt opp for å få et estimat på behovet for nedstenging. Overvåkingssystemet for skyggecast som vil installeres i anlegget består av en eller flere lyssensorer som måler intensiteten av solinnstråling, sammen med en skyggecastmodul som bestemmer hvorvidt solens posisjon ligger til rette for skyggecast for aktuelle skyggecastmottakere (nabobygg). Dersom beregningene for en eller flere av mottakerne viser at solinnstrålingen er intens nok til at skyggecast kan inntreffe, samtidig som at solen er i en «ideell» posisjon for skyggecast, vil antall minutter med skyggecast telles opp. Når antall minutter per dag eller antall timer per år overstiger gjeldende grenseverdier, vil aktuelle turbiner stenges ned i periodene hvor skyggecast vil kunne inntreffe. Tysvær Vindpark skriver at i praksis vil overvåkingssystemet som skal benyttes sikre at ingen bygg (hvor minnelig avtale ikke foreligger) får et omfang av skyggecast som overskrider gjeldende grenseverdier.

NVE kan ikke se at det er fremlagt nye opplysninger knyttet til tiltaksplanen eller overvåkingssystem for skyggecast, og viser til tidligere vurderinger av temaet.

3.5 NVEs skjønnsutøvelse

3.5.1 NVEs skjønnsutøvelse ved behandlingen av tiltaksplan for støy

Økonomisk kompensasjon som avbøtende tiltak for støy

Motvind Sørvest har anført at «kompensasjonsordninger» ikke kan omfatte økonomisk kompensasjon. De påpeker at retningslinje T-1442 ikke sier noe om at det kan utbetales penger som et kompenserende tiltak. Videre anføres det at økonomisk kompensasjon ikke vil være i samsvar med formålet med retningslinjen, som er å forebygge støyproblemer. Motvind Sørvest anfører videre at veilederen M-128s formuleringer er å forstå som at «kompenserende tiltak ikke er utbetaling av penger, men å gjøre avbøtende tiltak». Motvind Sørvest har også vist til veilederen til KU-forskriften kap. 7.9.

NVE viser til vilkåret, ved godkjenningen av MTA-/detaljplanen 18.12.2019, hvor det blir slått fast at «Avbøtende tiltak kan være fysiske tiltak på berørt bebyggelse, kompensasjonsordninger, støyreducerende tiltak på turbiner mm.»

En naturlig språklig forståelse av ordet «kompensasjon» er at det omfatter økonomisk kompensasjon. Kompensasjon i form av å gjøre avbøtende tiltak, slik Motvind Sørvest anfører at ordet må forstås, kan være mer naturlig å omtale om «fysiske tiltak» e.l. Så lenge det er mulig å gjennomføre fysiske tiltak på de relevante bygningene kan NVE ikke se at det er noe i veien for at eier selv avgjør hvorvidt disse skal

gjennomføres eller ikke og eventuelt hvordan. NVE mener at det fremlagte tiltaksplanen oppfylles vilkåret.

NVE viser til Miljødirektoratets veileder M-128. I veilederen pkt. 7.8.6 omtales avbøtende tiltak mot støy fra vindkraftverk. Første avsnitt lyder:

«Vindkraftverk bør plasseres slik at støy ikke gir vesentlige virkninger for omkringliggende bebyggelse. Når et vindkraftverk først er etablert er det utfordrende å redusere støy fra tiltaket uten at dette medfører betydelige kostnader. Flytting av turbiner er vanligvis uaktuelt. Drift av vindturbiner i støymodus eller periodevis stans av driften kan redusere støyvirkninger, men dette kan gi store produksjonstap. Etterisolering av berørt bebyggelse, utskifting av vinduer, skjerming av uteplasser med mere kan redusere støyvirkninger for berørt bebyggelse, men effekten av slike tiltak vurderes i mange tilfeller å ha begrenset virkning. Kompensasjonsordninger kan vurderes i de tilfeller der støyfølsom bebyggelse er lokalisert i områder med store støyvirkninger. I tilfeller der det kan dokumenteres svært høye støynivå kan ekspropriasjon eller innløsning bli aktuelt.»

NVE forstår den siterte teksten fra veilederen slik at «kompensasjonsordninger» omfatter økonomisk kompensasjon, NVE mener denne forståelsen ligger innenfor en naturlig språklig forståelse av uttrykket. NVE mener videre at denne forståelsen underbygges av at veilederen i siste setning nevner ekspropriasjon og innløsning. Både ekspropriasjon og innløsning er eksempler på ordninger med økonomisk kompensasjon (mot overføring av eiendom). NVE mener dette taler for at «kompensasjonsordninger» omfatter økonomisk kompensasjon, og at M-128 formulering på dette punkt også kan omfatte økonomisk kompensasjon. Forståelse følger etter vårt syn både av en naturlig språklig forståelse av uttrykket, og avsnittet lest i sammenheng.

NVE mener på dette grunnlag at de fremlagte avbøtende tiltakene er i tråd med vilkåret.

Forskjellsbehandling av støy i forskjellige vindkraftverk

Motvind Sørvest oppgir at de har gått gjennom 25 vindkraftverk, og mener å kunne dokumentere at det er store forskjeller i hvordan NVE har vurdert støy ved vindkraftverkene. Motvind Sørvest mener at for Tysvær vindkraftverk har NVE godkjent at 12 eiendommer får støy over grenseverdien på $L_{den} = 45\text{dBA}$, når tre turbiner kjøres i støyreduert drift. Støyen ved disse eiendommene vil være fra $L_{den} = 46.4$ til 49.6dBA . Videre viser Motvind Sørvest til at 80 eiendommer får støy over $L_{den} = 40\text{dBA}$. Dette tilsvarer, ifølge Motvind Sørvest, 250-350 personer, og dette mener de at er den klart største eksponeringen for støy fra noe vindkraftverk i Norge. De har sammenlignet dette med følgende andre vindkraftverk:

- For Vardafjell i Sandnes har NVE og OED satt som krav at ingen eiendommer med støyfølsomt bruk, skal ha støy over grenseverdien på $L_{den} 45\text{dBA}$. Det betyr at alle 7 turbinene må kjøres i støyreducerende modus, og de 22 eiendommene som etter NVE sin vurdering var over grenseverdien, får støyen redusert til under grenseverdien.
- For Haram i Ålesund flyttet OED på plasseringen av 6 av 8 turbiner, for å redusere støyen til under grenseverdien. I tillegg må 3 av turbinene kjøres i støyreducerende modus. I henhold til NVEs vurderinger vil da alle eiendommene komme under støygrensen.
- For Lutelandet ble 1 av 10 turbiner fjernet for å redusere støyen for eiendommene i nærheten. Ifht til NVEs vurderinger vil da ingen eiendommer få støy over grenseverdien. Også for Bremangerlandet må noen turbiner kjøres i støyreducerende modus for at eiendommene i nærheten skal komme under grenseverdien.
- For de sammenlignbare vindkraftverkene, er det da bare boliger rundt Tysvær vindkraftverk som i henhold til NVEs vurderinger får støy over grenseverdien. For de andre 20

vindkraftverkene er det til sammen ca 9 eiendommer som får støy over grenseverdien, og da er høyeste støynivå ca 47 dbA.

Motvind Sørvest oppgir at de ikke har funnet avstander på mindre enn 600 m (eller 4 x høyden) fra eiendommer med støyfølsomt bruk til nærmeste turbin. Motvind Sørvest mener at Tysvær vindkraftverk alene vil gi flere boliger over grenseverdien for støy enn alle de andre 24 vindkraftverkene til sammen. Motvind Sørvest anfører at forskjellene i NVE behandling er brudd på god og forsvarlig forvaltning. Videre mener de at NVE ikke kan tillate støy over retningslinjens grenseverdi, og at dette er i strid med tidligere informasjon fra tiltakshaver, der det fremgår at ingen vil få støy over retningslinjens grenseverdi på Lden 45 dBA. Dette vurderes også å være i strid med OEDs uttalelse i rettsaken tilknyttet Vardafjellet vindkraftverk, der de siteres på følgende uttalelse;

«Det som er klinkende klart er at det foreligger en grense for støy i konsesjonen, og man skal holde seg under 45 desibel. Så er det tilpasninger som må til for å klare dette kravet. Kravet ligger der og det kan man ikke rokke ved.»

Motvind Sørvest krever at det må fattes vedtak om at ingen bygninger med støyfølsomt bruk skal overstige grenseverdien på $L_{den} = 45$ dbA. Motvind Sørvest skriver videre at godkjenning av støynivå opp til $L_{den} 50$ dBA, kan det føre til krav om likebehandling fra andre vindkraftverk. Dette mener de vil være i strid med kravene fra WHO og FHI, og nedfelt i Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442/2016), og at dette vil uthule hele regelverket.

NVE har i tidligere vedtak redegjort for hvorfor vi mener denne saken er utført i tråd med den norske retningslinje og veiledning for støy fra vindkraftverk. Vi kan ikke se at Motvind Sørvest har fremlagt argumenter som underbygger en eventuell usaklig forskjellsbehandling av Tysvær vindkraftverk, sammen lignet med andre. De påpekte vindkraftverkene er derimot behandlet relativt likt, med tanke på pålegg om redusert drift som avbøtende tiltak mm. Den eneste forskjellen er at det i Tysvær vindkraftverk er godkjent kompensasjon som avbøtende tiltak. Dette er ikke tilfelle for de fire vindkraftverkene (Vardafjellet, Haram, Lutelandet og Bremangerlandet) Motvind Sørvest viser til. Dette er derimot kjent fra en rekke andre vindkraftverk, blant annet på Storheia vindkraftverk, der NVE godkjente de avbøtende tiltakene som var lagt fram av Statkraft i vedtak av 04.04.2019. Dette vedtaket ble påklaget. OED tok ikke klagen til følge, og opprettholdt NVEs vedtak. NVE kan ikke se at det medfører riktighet at Tysvær vindkraftverk medfører støyvirkninger som er vesentlig større enn andre konsesjonssitte vindkraftverk.

3.5.2 Oppfølging av anleggsarbeidene

Flengstad m.fl. har i klagen anmodet om NVE skal stanse anleggsarbeidene inntil saken er endelig avgjort.

Stans som *reaksjonsform* kan bare brukes for å stoppe en ulovlig pågående virksomhet. Et vedtak om stans etter energiloven er aktuelt med overtredelser av energiloven der en fortsatt rettsstridig virksomhet vil medføre økte skadevirkninger.

NVE har ikke tidligere gjort en vurdering av om byggearbeidene skal stanses på grunn av støy og/eller skyggekast. NVE har imidlertid en rekke ganger, hhv. 11.05.2020,²⁹ 18.05.2020,³⁰ 29.06.2020,³¹ 17.07.2020,³² 30.09.2020,³³ 04.02.2021,³⁴ og 26.03.2021,³⁵ vurdert anmodninger om stans av anleggsarbeidene for å ivareta bl.a. hubro og kongeørn.

De pågående anleggsarbeidene er etter NVEs mening ikke ulovlig etter energiloven eller vedtak fattet med hjemmel i energiloven. NVE mener derfor at det, ut fra dagens kunnskap, ikke er grunnlag for stans i anleggsarbeidene ved Tysvær vindkraftverk.

3.6 Konklusjon

NVE kan ikke se at det i klagen er kommet frem nye opplysninger som gir grunnlag for å endre vårt vedtak av 09.07.2020. Klagen oversendes derfor OED til endelig avgjørelse jamfør forvaltningsloven § 33.

Alle sakens dokumenter gjøres tilgjengelige for departementet gjennom internettløsningen SeDok.

Med hilsen

Anne Rogstad
fungerende direktør

Øyvind Leirset
seksjonsleder

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg: Liste over mottatte klager og utdypende begrunnelser, samt konsesjonærs kommentarer

Kopi til:

ADVOKATFIRMAET TVETER OG KLØVFJELL AS

Alf Leonard Dommersnes

Anna Skare Fjellsbø

Berit Elise Tjøsvoll

Carsten Skogland Tjessheim

EINAR HESKJA

Eli Kringeland Romseland

Ellen Romseland

Evert Brunov Wahlberg

Frode Aasen

Fylkesmannen i Rogaland

Geir Arne Lervik

Geir Magne Tjøsvoll

Geir Rune Romseland

Heidi Hervik

HILDEGUNN FLENGSTAD

Jakob Stranden

Jens Bjarne Jensen

Jens Fladerer

John Knutsen

Jorunn Vierdal

Karin Hellebust Aasen

Kjetil Vierdal

Margaret Knutsen

MOTVIND SØRVEST
Normann Johan Austvik
Ove Hettervik
Ove Krister Nordgård
Reidun Romseland
ROGALAND FYLKESKOMMUNE
RUNE HERVIK
Sissel Beathe Romseland Wahlberg
Sivert Martin Falkeid
Steffen Kristofer Tørresdal
Stein Roger Dommersnes-Hettervik
Stian André Dommersnes
Terje Reimers Øvregård
Tor Magne Veste
Tore Dommersnes
Torvald Romseland
Trond André Neverdal
Tysvær kommune
TYSVÆR VINDPARK AS
TYSVÆR VINDPARK AS v/Leon Eliassen Notkevich
Vierdal Advokatfirma AS